

ВІДГУК

**на дисертаційну роботу Климовича Володимира Борисовича за темою:
«Оптимізація системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та
спорту, за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання
різних груп населення**

Актуальність теми. Враховуючи останні події в державі актуальність обраної теми дослідження не викликає сумнівів, оскільки нарощування Російською Федерацією поблизу Державного кордону України угруповань військ із потужним ударно-наступальним потенціалом, створення нових, розширення і модернізація наявних баз і об'єктів військової інфраструктури можуть надати агресору певної переваги. За цих умов підвищилася роль початкового періоду бойових дій, основним змістом яких виступають захисні операції Збройних Сил (ЗС) України, в тому числі з використанням підрозділів і частин наземної артилерії Сухопутних військ (СВ).

Аналізом чинної системи фізичної підготовки ВНЗ визначено, що на проведення військово-прикладної фізичної підготовки виділено недостатньо часу, змістом занять фізичними вправами не передбачено цілеспрямованої підготовки військовослужбовців до дій в екстремальних ситуаціях, організацією форм фізичної підготовки не враховано прикладної спрямованості засобів фізичної підготовки для якісної підготовки військових фахівців.

Сучасними умовами ведення бойових дій на Сході України, рівнем розвитку артилерійської техніки, тактики та оперативного мистецтва висувається актуальне прикладне завдання щодо якості підготовки фахівців командної ланки для наземної артилерії СВ. Це потребує максимально ефективного рівня набуття курсантами військово-прикладних рухових умінь і розвитку психофізіологічних якостей, оптимальних показників їх функціонального та фізичного станів, що сприятиме набуттю оперативних спроможностей випускників до виконання службово-бойових функцій в екстремальних ситуаціях бойової обстановки та мирного часу.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи на 2011–2016 рр. Міністерства оборони України в межах теми «Формування професійних якостей майбутнього офіцера засобами фізичної підготовки під час навчання у військовому навчальному закладі», шифр – «Взаємозв'язок» (№ державної реєстрації 0106U010783) (співвиконавець теми). Особистий внесок здобувача полягає у визначенні взаємозалежності рівня сформованості фізичних якостей і набуття військово-прикладних рухових умінь з професійною готовністю курсантів-артилеристів, а також розробці програми фізичної підготовки, яка сприяє набуттю випускниками-артилеристами оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням. В основу програми покладено поетапну побудову фізичної підготовки з диференціацією спрямованості завдань та змісту на кожному етапі навчання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані в роботі мають достатню ступінь обґрунтованості. Вірогідність отриманих у роботі результатів забезпечена адекватністю методів дослідження, поставленим завданням, коректною статистичною обробкою одержаних даних, а також позитивним ефектом впровадження результатів роботи у практику.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що *вперше*:

– науково обґрунтовано та сформовано адаптовану до чинних вимог тактики ведення підрозділами наземної артилерії Сухопутних військ бойових дій модель фізичної підготовки курсантів-артилеристів, яка містить компоненти: концептуальний, що визначає мету, завдання та принципи системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів; управлінський, що наповнений елементами поетапної послідовності організації та проведення фізичної підготовки; змістово-виконавчий, що окреслює засоби, методи, форми та розділи навчальної взаємодії; результативний, що визначає елементи, які, комплексно сприяють підвищенню ефективності набуття курсантами-артилеристами належного рівня оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням;

– отримано дані про залежність професійної підготовленості від рівня розвитку фізичних якостей та набуття військово-прикладних рухових умінь артилеристів командної ланки;

– створено поетапну технологію набуття курсантами-артилеристами військово-прикладних рухових умінь, що сприяє підвищенню рівня сформованості в артилеристів оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за призначенням;

– отримано дані про особливості застосування пріоритетних засобів формування спеціальних фізичних якостей, військово-прикладних рухових умінь, які сприяють розвитку оперативних спроможностей випускників військового навчального закладу Сухопутних військ Збройних сил України до виконання службово-бойових функцій за призначенням;

підтверджено та доповнено наукові здобутки щодо впливу фізичних якостей і військово-прикладних рухових умінь на рівень професійної працездатності та впливу негативних чинників військово-професійної діяльності на стан систем організму військовослужбовців.

Практична значущість одержаних результатів полягає у: дієвості практичного використання програми фізичної підготовки, що сприяє підвищенню рівня професійної підготовленості курсантів-фахівців наземної артилерії Сухопутних військ, покращенню показників фізичної підготовленості, фізичного розвитку, функціонального стану та психофізіологічних якостей. Практичний ефект роботи підтверджено впровадженням її результатів у навчально-виховний процес із фізичної підготовки курсантів Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (НАСВ); 184 Навчального центру, Факультету військової підготовки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», про що свідчать акти впровадження.

Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано у 10 наукових працях, з них 5 – у фахових виданнях України, 3 з яких увійшли до міжнародної наукометричної бази; 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави; 4 праці – апробаційного характеру.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації.

Дисертаційна робота складається з вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел і 11 додатків. Дисертація викладена на 255 сторінках, містить 30 таблиць й 3 рисунки. У роботі використано 264 джерела, з яких 25 – англомовних авторів. Оформлення автореферату відмічається ідентичністю, логікою та послідовністю викладу, відповідністю подання наукових результатів положенням дисертації.

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість роботи, особистий внесок здобувача, описано апробацію результатів досліджень та їх впровадження.

У **першому розділі** «Теоретичне дослідження військово-прикладної спрямованості фізичної підготовки в сучасній площині бойового навчання офіцерів Сухопутних військ» надано аналіз науково-методичних та документальних джерел про особливості сучасних умов тактики ведення бойових дій наземною артилерією Сухопутних військ, за підсумками якого встановлено, що цей вид професійної діяльності вимагає від офіцера високої рухової координації, здатності до концентрації уваги, швидкого й точного сприйняття та переробки значного обсягу інформації, прояву м'язових зусиль, здатності упродовж тривалого часу зберігати високу розумову працездатність на фоні впливу негативних чинників бойової обстановки.

У **другому розділі** «**Методи та організація дослідження**» наведено обґрунтованість методів здійснених досліджень, їхню адекватність об'єкту, предмету, меті та завданням роботи, доцільність застосування запропонованих методів, описано організацію дослідження і контингент тих, хто взяв участь у дослідженнях. Здійснено узагальнення, систематизацію та аналіз отриманих теоретичних й експериментальних даних, розроблено практичні рекомендації.

Отримані в таких умовах дослідження дані надали цілком повну інформацію щодо результативності впливу авторської технології набуття військово-прикладних рухових умінь на рівень оперативних спроможностей фахівців наземної артилерії до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням. Чим створено умови для розробки нових підходів

щодо покращення фізичного стану і професійної працездатності курсантів-артилеристів в умовах ВНЗ засобами військово-прикладної фізичної підготовки.

У третьому розділі «Фізична підготовка як основний предмет підготовки офіцерів-артилеристів» наведено результати констатувального експерименту з визначення стану функціонування чинної системи фізичної підготовки курсантів та наукового обґрунтування адаптованої до чинних вимог тактики ведення підрозділами наземної артилерії СВ бойових дій структурної моделі системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів. За його підсумками встановлено, що ступінь набуття випускниками-артилеристами ($n=48$) НАСВ оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням достовірно залежить ($r=0,441-0,591$) від рівня розвитку у них спеціальних фізичних якостей і сформованості військово-прикладних рухових умінь.

Тож оцінний рівень сформованості спеціальних фізичних якостей і набуття військово-прикладних рухових умінь виявився достовірно нижчим ($p<0,05-0,001$) від оцінного рівня розвитку усіх загальних фізичних якостей курсантів-артилеристів. Даним фактом підтверджено, що фізична підготовка у ВНЗ СВ з курсантами, які навчаються за різними спеціальностями, проводиться за єдиними програмами, планами та змістом, що не враховують особливостей пріоритетного розвитку спеціальних фізичних якостей та не сприяють ефективному набуттю військово-прикладних рухових умінь.

За результатами здійсненої експертної оцінки дисертантом визначено кількісну міру ступеня важливості сприяння рівня розвитку фізичних і психофізіологічних якостей ефективності набуття офіцерами оперативних спроможностей до управління діями наземною артилерією. А опитуванням встановлено оптимальний розподіл годин за розділами фізичної підготовки в циклі військового навчання. Це забезпечило обґрунтоване наповнення змісту експериментальної програми з фізичної підготовки для майбутніх офіцерів-артилеристів.

У четвертому розділі «Дослідження ефективності експериментальної програми фізичної підготовки курсантів-артилеристів» описано результати впровадження авторської навчальної програми з фізичної підготовки, яка позитивною динамкою показників функціонального стану та фізичних якостей

курсантів сприяла досягненню мети та завдань дослідження – набуттю військово-прикладних рухових умінь. Про це свідчить вихідний рівень професійної готовності артилеристів 2015 року випуску, який з навчальної дисципліни «Стрільба і управління вогнем» у курсантів експериментальної групи виявився достовірно вищим на 6,92 бала (при $t=2,11$), а з навчальної дисципліни «Управління діями артилерійських підрозділів», «Бойова робота» – на 6,33 бала (при $t=2,12$) ніж у представників контрольної групи.

Дисертантом констатовано достовірний позитивний вплив військово-прикладної технології на побічні показники фахової працездатності випускників-артилеристів:

оцінки оперативної пам'яті в кількості правильних відповідей – на 6,52 суми (при $t=6,58$);

рівня стійкості і концентрації уваги у кількості правильно досліджених ліній – на 239,41 бала (при $t=4,06$);

рівня збудливості центральної нервової системи – на 125,32 Мс (при $t=4,99$);
сили процесу збудження, внутрішнього гальмування та рухомості основних нервових процесів – на 145,99 Мс (при $t=6,4$);

часу на прийняття рішення – на 20,66 Мс (при $t=7,35$)).

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» висвітлено ступінь повноти вирішення досліджуваної проблеми, узагальнено та проаналізовано отримані дані, які підтверджують результати проведених раніше досліджень, доповнюють наявні та нові опрацювання за результатами досліджуваного напрямку. Це дозволило розподілити їх на три групи даних.

Висновки дисертаційної роботи Климовича В. Б. відображають результати аналізу й узагальнення літературних джерел, витікають із отриманих результатів досліджень і свідчать, що поставлені у роботі завдання сприяли вирішенню важливого науково-прикладного завдання. Поставлені завдання дисертаційної роботи повноцінно розкривають тему дослідження, переконливо висвітлюють наукову новизну та практичну значущість. Достовірність отриманих результатів дисертації підтверджується тривалістю дослідження, правильно підібраними методами математичної статистики та обробки даних. Висновки коректні, відповідають поставленим у дослідженні завданням.

Разом з позитивними сторонами дисертаційної роботи слід відзначити певні недоліки, технічні помилки та дискусійні питання:

1. У науковій новизні відсутня констатація того, чим відрізняються наукові положення, що виносяться на захист від відомих раніше.

2. Чи враховували Ви в своїй роботі наукові дослідження Бойка Д. (2012), Галашка О. (2012), Бондаренка В. (2013), в яких обґрунтовані програми з фізичного виховання засобами гирьового спорту?

3. Поясніть, яким чином у авторській програмі визначено відсоток розподілу практичних занять за темами з фізичної підготовки протягом навчання. Чи враховувалися, під час розподілу занять за темами, спеціальні завдання з фізичної підготовки, згідно з НФП-09, для артилерійських підрозділів?

4. У таблицях 3.4, 4.11 незрозуміло, між якими показниками обчислювалися коефіцієнти кореляції, інформацію доцільніше було надати у вигляді кореляційної матриці.

5. В роботі Ви використовуєте вправи з гирями, а саме: поштовх, ривок та поштовх гир за довгим циклом. Поясніть які ще вправи з гирями Ви включили до змісту авторської програми?

6. Чи розроблені Вами методичні рекомендації з впровадження авторської програми для проведення практичних занять?

7. На стор. 39 в табл.1.1. визначені вправи для перевірки рівня фізичної підготовленості курсантів-артилеристів. Поясніть чому до змісту іспитів з фізичної підготовки не включені вправи з гирями, згідно з НФП-09, а саме: ривок гирі та поштовх гир за довгим циклом?

8. Чи проводилися змагання з гирьового спорту (двоборство, поштовх гир за довгим циклом) в години спортивно-масової роботи з метою формування мотивації курсантів щодо подальшого покращення особистих результатів у даних вправах?

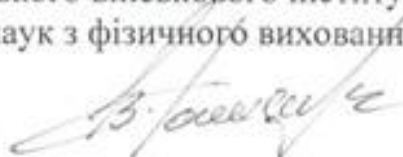
Зазначені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки, наукової та практичної значущості результатів дисертації Климовича Володимира Борисовича.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Виходячи з актуальності теми роботи, наукової новизни, практичної значущості та обсягу наданого в дисертації «Оптимізація системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів» матеріалу, вважаю роботу Климовича Володимира Борисовича завершеною науковою працею, яка відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а сам дисертант заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

Старший викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту
Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,

професор

В. М. Романчук

Підпис Романчука В.М. засвідчую:

Начальник відділу особового складу та стройового
підполковник

О. В. Ковальчук